

Формувальне оцінювання

План

1. Що таке формувальне оцінювання
2. Техніки формувального оцінювання
3. Техніки формувального оцінювання
онлайн

Вчителі відкривають двері, входиш ти сам....

Китайська мудрість

У Концепції Нової української школи задекларовано зміни підходів до оцінювання результатів навчання. Одним із таких підходів є **формувальне оцінювання**, яке вважають оцінюванням для поліпшення навчання.

Формувальне оцінювання створює можливість учителю відслідковувати процес просування учня до навчальних цілей і вчасно вносити корективи в навчальний процес.

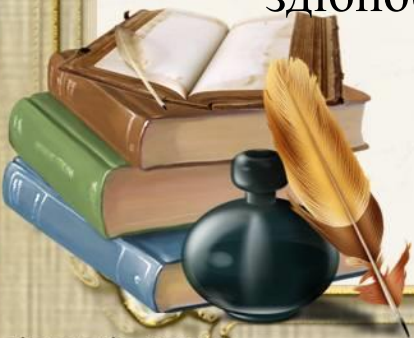
Для учня формувальне оцінювання слугує рекомендацією до дії, а не педагогічним вироком.

Мета формувального оцінювання

- підтримати навчальний розвиток дітей;
- вибудувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку;
- діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання;
- вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню;
- аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини;
- мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати;
- виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 року N 1273
Типова освітня програма

У країнах ЄС формувальне оцінювання розглядається, як засіб для підняття стандартів освіти та рівня мотивації учнів до навчання.

У документі Європейської комісії «Покращення компетентностей для ХХІ століття: порядок денний для європейської співпраці з питань шкіл» наголошується, що важливою характеристикою формувального оцінювання є те, що воно, **забезпечує вчителям зворотний зв'язок, дає їм можливість урахувати учнівські потреби та сприяти учням досягати прогресу в навчанні.**

(Improving Competencies for the 21-st Century: an Agenda for European Cooperation on Schools, 2008)

Трактування формувального оцінювання

Класичним у наукових колах **зарубіжжя** вважається визначення, запропоноване новозеландським вченим **К.Е. Бібі**, який трактує оцінювання як «систематичне збирання і тлумачення фактів, за якими йде наступний етап – судження про їх цінність і відповідне планування подальших дій» (К. Е. Бібі / Clarence Edward Beeby, 1977)

О. Локшина на основі аналізу тлумачень поняття «формувальне оцінювання» зарубіжними вченими Ф. Перрену, Б. Коуві, Б. Беллом, П. Блеком сформулювала концепт: «**Формувальне оцінювання** розуміється як інтерактивне оцінювання учнівського прогресу, що дає змогу вчителям визначати потреби учнів, адаптуючи до них процес навчання»

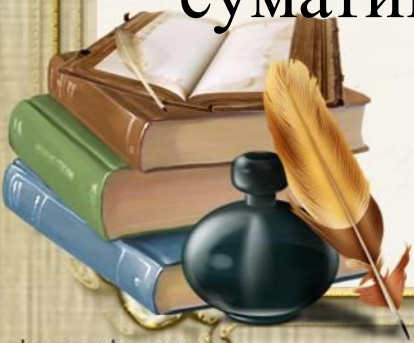
Формувальне оцінювання — це інтерактивне оцінювання прогресу учнів, що дає змогу вчителю відповідно адаптувати освітній процес, опираючись на дані відстеження особистісного розвитку дітей та хід набуття ними навчального досвіду й компетентностей.

Джерело: Методичні рекомендації щодо формувального оцінювання учнів 1 класу МОН України представило в додатках до листів від 18.05.2018 № 2.2-1250 та від 21.05.2018 № 2.2-1255

Assessment чи evaluation?

В англійській мові є два слова, які позначають оцінювання: **assessment** та **evaluation**. Українською їх перекладають одним словом – оцінювання. Англійське **assessment** в українській трактують як оцінювання “**формувальне**”, “формативне”, “формуєче”, “формаційне”, “розвивальне”, “аналітичне” тощо. А **evaluation** перекладають як “традиційне”, “**підсумкове**”, “сумативне” оцінювання.

	Традиційне	Формувальне
Мета	Оцінити рівень навчальних досягнень учнів	Аналіз індивідуального прогресу і планування індивідуального темпу навчання
Хто оцінює?	Учитель	Самооцінювання, взаємооцінювання, вчитель
Що оцінюється?	Знання	Уміння, навички, компетенції
Пріоритет	Оцінка	Учіння
Тип взаємодії в класі	Конкуренція	Співпраця, співтворчість
Оцінюється	Результат навчання	Процес навчання
Мотивація	Знижується	Підвищується

Цілі формувального навчання

Для вчителя

- Чітко сформулювати освітній результат, який потрібно отримати та оцінити в кожному конкретному випадку, та організувати відповідно до цього свою роботу
- Зробити учня суб'єктом освітньої та оцінювальної діяльності.

Для учня

- Вчитися на помилках;
- Зрозуміти, що є важливим, а що другорядним;
- Зрозуміти, що в них виходить – є успіхи;
- Визначити, чого вони не знають;
- Визначити, чого вони не вміють робити

Для учня: дає можливість усвідомлювати й відслідковувати особистий прогрес і планувати подальші кроки з допомогою учителя.

Для педагога: означає бути поруч з учнем і вести його до успіху.

Учителі використовують інформацію з оцінювання для корегування навчання та забезпечення правильного виконання учнями завдань. Коли наставники регулярно залучають учнів до збирання та перевірки інформації про своє навчання, вони допомагають їм ставати відповідальними та самостійними.

Алгоритм діяльності вчителя щодо організації формувального оцінювання

1. Формулювання об'єктивних і зрозумілих для учнів навчальних цілей.
2. Створення ефективного зворотного зв'язку.
3. Забезпечення активної участі учнів у процесі пізнання.
4. Ознайомлення учнів із критеріями оцінювання.
5. Забезпечення можливості й уміння учнів аналізувати власну діяльність (рефлексія).
6. Корегування спільно з учнями підходів до навчання з урахуванням результатів оцінювання.

Техніки формувального оцінювання

Техніка	Процедура використання техніки
Індекс-картки для узагальнення або запитань	<p>Учитель періодично роздає учням картки із завданнями, зображеними з обох боків (почергово перевертаючи певним боком):</p> <ol style="list-style-type: none">1: Назвіть основні ідеї вивченого матеріалу, узагальніть їх.2: Визначте, що з вивченого ви недостатньо зрозуміли. Сформулюйте свої запитання
Сигнали рукою	<p>Учитель просить учнів показувати сигнали, що позначають розуміння або нерозуміння матеріалу (у ході пояснення понять, принципів, процесу тощо). Попередньо потрібно домовитися з учнями про використання таких сигналів:</p> <ul style="list-style-type: none">– Я розумію _____ і можу пояснити (великий палець руки спрямовано вгору).– Я все ще не розумію _____ (великий палець руки спрямовано в сторону).– Я не зовсім упевнений у _____ (помахати рукою). <p>Після ознайомлення із сигналами учитель опитує учнів кожної групи: Що саме Ви не зрозуміли? У чому відчуваєте невпевненість? Що ви зрозуміли й можете пояснити? За результатами отриманих відповідей учитель приймає рішення про повторне вивчення, закріплення теми або продовження вивчення тем за програмою</p>

Техніка

Процедура використання техніки

Світлофор

У кожного учня є картки трьох кольорів світлофора. Учитель просить учнів показувати карткою відповідного кольору розуміння (зелений), неповне розуміння (жовтий), нерозуміння (червоний) матеріалу. Після сигналу учитель з'ясовує: що зрозуміли? Що не зрозуміли?

Однохвилинне есе

Техніка, яка використовується з метою представлення учнями зворотного зв'язку про вивчене з теми. Для написання есе вчитель може поставити такі запитання: Що найголовніше ти дізнався сьогодні? Які питання залишилися для тебе незрозумілими?

Вимірювання температури

Метод використовують для виявлення того, наскільки учні правильно виконують завдання. Для цього діяльність учнів призупиняється запитанням: «Що ми робимо?». Відповідь на поставлене запитання – демонстрація розуміння завдання або процесу його виконання. У разі роботи в парах або групах учитель просить пару або групу продемонструвати процес виконання завдання. Інші спостерігають

Мовні зразки (підказки)

Учитель періодично дає учням мовні зразки (вислови, підказки), які допомагають будувати відповідь. Наприклад: Основною ідеєю (принципом, процесом) є _____, тому що _____

Процедура використання техніки

Техніка

Трихвилинна пауза

Учитель надає учням трихвилинну паузу, яка дає можливість учням обдумувати поняття, ідеї уроку, пов'язати з попереднім матеріалом, знаннями, досвідом, а також визначитися із незрозумілими моментами.

Я змінив/змінила своє ставлення до....
Я дізнався/дізналася більше про....
Я здивувався/здивувалася тому, що ...
Я відчув/відчула...
Я ставився/ставилася до ...

Дві зірки й побажання (взаємооцінювання)

Застосовується для оцінювання творчих робіт учнів, творів, есе. Учитель пропонує перевірити роботу однокласника. Коли учні коментують роботи один одного, вони не виставляють оцінки, а вказують на два позитивні моменти – «дві зірки» – і на один момент, який потребує доопрацювання – «побажання»

Техніка «Тижневий звіт»

У кінці навчального тижня кожному учневі пропонується дати відповіді на запитання «Чому я навчився за тиждень?», «Що для мене залишилося нез'ясованим?», «Які запитання я б поставив учням, якби був учителем?» тощо

Техніки формувального оцінювання онлайн

Останнім часом велика увага належить використанню цифрових інструментів формувального оцінювання. Велика кількість популярних програм прості у використанні, допомагають отримати узагальнені наочні результати, забезпечують оперативний зворотний зв'язок з учнями і навіть з їх батьками.

Якісний зворотній зв'язок (або **фідбек**) – складова формувального оцінювання та запорука успішного уроку, оскільки дає можливість зрозуміти, наскільки вдалим він був та як працювати на наступному. Можна сміливо стверджувати, що створення ефективного зворотного зв'язку є основою навчання школярів, адже зворотній зв'язок – це інструмент, що дає уявлення про те, як йде процес навчання, інформує вчителя про досягнення та проблеми учнів, дозволяючи визначити рівень досягнення мети і вирішення навчальних завдань. Зворотній зв'язок повинен проходити в атмосфері взаємоповаги і доброзичливості, надавати час для того, щоб учні виправили помилки або змінили напрямок мислення і діяльності.

Онлайн сервіси для формувального оцінювання

Створюйте онлайн-тести для контролю знань і залучення учнів до активної роботи у класі та вдома на платформі **На урок**.

Учитель може створити тест або вікторину в сервісі **Triventy** на своєму комп'ютері, а учні можуть відповідати на питання зі своїх мобільних пристроїв або ноутбуків. Бали нараховуються за правильні відповіді. Додаткові бали нараховуються за швидкість відповіді. Учні можуть приєднатися до вікторини, перейшовши в **Triv.in** і після введення PINкоду, присвоєного вашій грі. Додаток має інструмент спільної творчості учнів.

Quizizz дозволяє створювати інтерактивні вікторини гри для цілого ряду освітніх цілей, включаючи поетапне оцінювання. На відміну від ряду інших конструкторів тестів учитель має можливість краще управляти класом, стежити за індивідуальною роботою кожного учня. Після кожного тестування ви не тільки знайомитеся з результатами, але і отримуєте можливість отримати дані в таблиці Excel.

The logo for Quizlet, featuring the word "Quizlet" in a white, serif font on a blue rectangular background.

Сервіс **Quizlet** має гарні можливості для формувального навчання. Створюючи флеш-картки, вчитель надалі може використати їх для різних цілей: можливість вдома учням вивчити терміни, дати, слова; створити тести; запустити гру на уроці.

SOCRATIVE (товариський) – простий у користуванні та чудовий ресурс для формувального оцінювання. Він передбачає:

1. Тестування із можливістю експорту результатів у форматі PDF для подальшого їх аналізу
2. Командні ігри
3. Швидке опитування
4. Feedback (зворотній зв'язок)
5. Рефлексію

The logo for Plickers, featuring a blue square with a white checkmark on a tilted white card, with other cards visible behind it.

Додаток **Plickers** дозволяє вчителям отримувати зворотний зв'язок в режимі реального часу, незалежно від того, є чи ні мобільні пристрої в учнів. Учні користуються картками з персональними QR-кодами. Дані опитувань можна отримати в таблиці.

Flinga - це веб-інструмент, який дозволяє легко створювати онлайн-середовища для спільної роботи. На вибір надаються два середовища: * Середовище мозкового штурму (Flinga Wall) * Спільна дошка (Flinga Whiteboard).

Formative ще один чудовий інструмент для реалізації формувального оцінювання. Він дозволяє легко створювати різні типи опитувань, класні й домашні завдання. Ви створюєте завдання, призначаєте його учням, отримуєте в реальному часі результати і даєте свої зауваження.

Kahoot!

Kahoot дозволяє вчителям створювати тести та вікторини, які включають в себе широкий спектр мультимедійних елементів, таких як відео, зображення і текст. Кожен тест, створений вами, доступний учням з будь-якого мобільного пристрою. Вчителі мають можливість встановлювати час виконання завдань. Учні отримують додаткові бали за достроковий відповідь.

Після оцінювання ...

Контрольні опитування та зворотний зв'язок є лише верхівкою айсберга нашої навчальної роботи, якщо ми не просто віддаємо данину сучасним цифровим інструментам. Дуже важливою є робота безпосередньо після проведеної нами, нехай навіть найвдалішої вікторини або насиченого різноманітними завданнями тесту. Щоб відкрити повний потенціал формувального оцінювання, вийдіть за рамки отриманих аналітичних матеріалів і попросіть учнів подумати про наочно показані підсумки. Яких результатів вони досягли і де ще можливе зростання? По суті важливий не тільки сам факт контрольного тесту, але і думка учнів після його проведення. Тобто важливий факт саморефлексії учнів.

**!!! Формувальне і підсумкове оцінювання
підпорядковані різним цілям**

➤ **формувальне оцінювання (assessment)**
має на меті підвищити якість;

➤ **підсумкове оцінювання (evaluation)**
має на меті оцінити якість.

Оцінювання є рівним: 6 принципів оцінювання у фінських школах

- оцінювання є рівним;
- оцінювання вимагає відкритості, співпраці та участі учнів;
- оцінювання має бути систематичним і послідовним;
- оцінювання є різноманітним, і його часто проводять;
- оцінювання ґрунтується на цілях і критеріях;
- оцінювання враховує вік і здібності учня.

НОВА
УКРАЇНСКА
ШКОЛА

Водночас, у фінських школах оцінювання не ґрунтується на особистісних характеристиках учня, школярів не порівнюють одне з одним, немає шкільних інспекторів (ніхто не оцінює ані школи, ані вчителів), а вчителі не оцінюють одне одного (проте можуть ділитися ідеями та давати фідбек).

[\[https://nus.org.ua/news/otsinyuvannya-ye-rivnym-6-pryntsypiv-otsinyuvannya-u-finskyh-shkolah/\]](https://nus.org.ua/news/otsinyuvannya-ye-rivnym-6-pryntsypiv-otsinyuvannya-u-finskyh-shkolah/).

